

ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๒๐๕๖๔

ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
แนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี และ
นายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๑๙.๓/ว ๒๕๐๐
ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่าสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้ง
กระทรวงมหาดไทยให้พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามที่คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนใน
พื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบ
ประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่
๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19
ในเรือนจำกลางเชียงใหม่และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19
ในอนาคต ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขอให้จังหวัดแจ้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับ
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอนาคต ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ
และพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ที่เว็บไซต์
<https://qr.go.page.link/CVJqK> หรือ QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับอำเภอขอให้
แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี
(ตระกูล ไทธรรม)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร ๐ ๗๓๓๔ ๙๕๑๙ ต่อ ๑๐๕

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๖๕๘๑

- ☐ ผ.บ.ช.
☐ ผ.บ.อ.
☒ ผ.บ.ส.
☐ ผ.บ.กม.
☐ ผ.บ.ก.

อนันต์
7/มก 2404/4

ก.ม. 10.39

เลข. บ.ค. นี

บ.ค. 8863
วันที่ 28 ต.ค. 2564
เวลา 10.15 น.

ที่ มท ๐๘๑๙.๓/ว ๒๕๐๐

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๓๐/ว ๕๙๗๓ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งกระทรวงมหาดไทยให้พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขอให้จังหวัดแจ้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอนาคต ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ที่เว็บไซต์ <https://qr.go.page.link/CVJqK> หรือ QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวี เสริมภักดีกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองสาธารณสุขท้องถิ่น

กลุ่มงานป้องกันโรคติดต่อ

โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๕๔๐๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th

บันทึกข้อความ

ศูนย์โควิดฯ มท.

ส่วนราชการ ศบค.มท. (สนพ.สป.) โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๔๘๕๗ มท ๕๐๑๘๘

ที่ มท ๐๒๓๐/ว ๕๕๗๓

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขที่ 47978
วันที่ 15 ตุลาคม 2564

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งกระทรวงมหาดไทยให้พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการโครงการสมัชชากฎมิตินาถบพระชาชนในพ้ันที่จ้งหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการฯ ได้ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๔/๑๒๔๑๐ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ ที่ส่งมาพร้อมนี้

ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เห็นว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานการณ์ที่หน่วยงานสามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ได้ จึงขอส่งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอนาคตมายังหน่วยงานของท่านเพื่อทราบและพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน
ในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งการและประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัด
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

กองสารณสุขท้องถิ่น
เลขรับ 2372
วันที่ 20 ต.ค. 2564
เวลา 10.14 น.

ที่ นร ๐๔๐๔/๙๒๑๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ
(ตอนบน) ที่ สว (กลว ๖) ๐๐๐๒/๔๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๔

ด้วย พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานกรรมการ
โครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี
ว่าคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตาม
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยการประชุมออนไลน์
กับผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้รับทราบความสำเร็จในการดูแลรักษาผู้ป่วย ในเรือนจำ
กลางเชียงใหม่ของกองทัพบกภาคที่ ๓ ที่ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถผ่านพ้นวิกฤต
การแพร่ระบาดในระยะเวลารวดเร็ว คณะกรรมการฯ จึงได้เชิญส่วนที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเพื่อถอดบทเรียน
เกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19 ที่มีอาการไม่รุนแรงซึ่งได้ผล
เป็นอย่างดี รวมทั้งได้ศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงออกมาอย่างย่อเพื่อประโยชน์
ในการพัฒนาวิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป และคณะกรรมการฯ
ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีทราบแล้ว และขอส่งเรื่อง
มาเพื่อกระทรวงมหาดไทยพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ที่ มท ๐๑๐๐. 5324

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เพื่อโปรดพิจารณา

พ.

(นางสาวปณิสรา กาญจนะจิตรา)

หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีฯ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๑ - ค.ค. ๒๕๖๔

กองประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๔๖๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๕๐๑ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@thaigov.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา บูรพชัยศรี)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงานรัฐมนตรี	6143
วันที่ ๑๔ ต.ค. ๒๕๖๔	
เวลา	
กระทรวงมหาดไทย	
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	
กองเลขานุการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐	
วันที่ 15 ต.ค. 2564	
เรื่อง 43846	
1738	
วันที่ ๕ ต.ค. ๒๕๖๔	
43846	

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
รับที่ ๑๗๖๓๗
วันที่ ๒๐ ก.ย. ๖๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ที่ สว (กลว ๒) ๐๐๐๒/๕๑๘

คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภา
พบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)
๑๑๑๑ ถนนสามเสนใน แขวงนครไชยศรี
เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่
และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙
ในอนาคต

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลการถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙
ในเรือนจำกลางเชียงใหม่
๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
โรคโควิด-๑๙ ในอนาคต

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ได้กลับมาแพร่ระบาดอย่างกว้างขวาง
เป็นระลอกที่สาม มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ มีตัวเลขผู้ติดเชื้อพุ่งสูงขึ้น
อย่างต่อเนื่องในเวลาอันรวดเร็วในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๔ และลุกลามเข้าไปในเรือนจำกลางเชียงใหม่
ซึ่งคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตาม
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ จากทั้ง ๘ จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการ
ประชุมออนไลน์กับผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข้อคิดเห็น
ให้ข้อเสนอแนะ ประสานความช่วยเหลือที่เร่งด่วนต่าง ๆ กับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้ติดตามสถานการณ์ฯ และรับทราบความสำเร็จในการดูแล
รักษาผู้ป่วยในเรือนจำกลางเชียงใหม่ของกองทัพภาคที่ ๓ โดยกรมแพทย์ทหารบกและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถผ่านพ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคฯ
ไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว คณะกรรมการฯ เห็นว่าจากการบูรณาการในการปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น
ควรมีการถอดบทเรียนการรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่ เพื่อเป็นตัวอย่างและถ่ายทอดข้อมูล
ที่เป็นประโยชน์สำหรับการรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย
คณะกรรมการฯ จึงได้เชิญส่วนที่เกี่ยวข้องมารวมให้ข้อมูล เพื่อถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วย
โดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ที่มีอาการไม่รุนแรงได้ผลเป็นอย่างดี รวมทั้งได้ศึกษาจาก

เอกสารรายงาน...

๑๗๖
ณ. รับที่ ๑๗๖๓๗
ที่ ๒๐ ก.ย. ๖๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

เอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสกัดออกมาเป็นการเรียบเรียงอย่างย่อเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา
วิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป รวมทั้งคณะกรรมการฯ
ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ ในอนาคต รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(สิงห์ศึก สิงห์ไพร)

รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง

ในฐานะประธานกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชน
ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๑๕

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในอนาคต
คณะกรรมการโครงการสมาชิกรัฐสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)

๑. การปรับแนวทางและบทบาทในการทำงาน/กลไกของราชการส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อรองรับสถานการณ์
ภัยคุกคามอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นับจากนี้และต่อเนื่องไปในอนาคต ดังนี้
 - ๑.๑ ควรพัฒนากลไกในการตัดสินใจและการบริหารสถานการณ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมต้องได้รับข้อมูล
ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจากพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ
 - ๑.๒ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรให้มีความยืดหยุ่นและผ่อนปรนมากขึ้น
เช่น ให้เปิดรับลักษณะของโครงการหรือกิจกรรมประเภทใหม่ ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งเป็น
กิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดหรือหลังจากนั้น คือ การดูแล
ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ปลอดภัยและมีสุขภาพที่ดีภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด
เพื่อป้องกันการกลับมาระบาดของซ้ำและโครงการที่ฟื้นฟูสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
ประกอบด้วย
 - ๑.๒.๑ การสร้างเครือข่ายของความร่วมมือระหว่าง อปท. ด้วยกันเองและระหว่าง อปท.
กับภาคส่วนอื่น ๆ ภายในท้องถิ่น เช่น กับภาคธุรกิจเอกชน ร้านค้า หรือสถาน
ประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น
 - ๑.๒.๒ ควรจัดเก็บและใช้ข้อมูลที่แม่นยำ ทันสมัย เช่น กลุ่มเปราะบาง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรค
ที่มีความเสี่ยง ตลอดจนการเข้าออกพื้นที่ของประชาชนที่อาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยง
เพื่อการเฝ้าระวังโรค
๒. ควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคฯ ในระยะ ๒-๓ ปีข้างหน้า โดยอยู่ภายใต้
สมมติฐานบนข้อเท็จจริงว่ายังไม่สามารถกำจัดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ในระยะ ๒-๓ ปีข้างหน้า
และอาจกลายพันธุ์รุนแรงมากขึ้น และอาจมีการผลิตวัคซีนที่มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจค้นพบยารักษา
โรคที่ได้ผลดีและมีราคาไม่แพงเกินไป
๓. ควรมีการสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย
 - ๓.๑ กำหนดเป้าหมายในการตรวจหาเชื้อให้รวดเร็ว โดยดำเนินการเป็นภารกิจประจำ เพื่อแยกผู้ติดเชื้อ
ไปกักตัวและรักษา ป้องกันการแพร่ระบาดต่อไป
 - ๓.๒ การสร้างสถานที่กักตัวและโรงพยาบาลสนามที่ได้มาตรฐาน
 - ๓.๓ การสื่อสาร ควรใช้ในพื้นที่ที่มีการระบาดสูง โดยการประกาศเป็นจุด ๆ ไม่สื่อสารในวงกว้าง
เพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการบริหารจัดการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่
 - ๓.๔ ควรเร่งจัดหาวัคซีนมาฉีดให้ประชาชนให้ได้ร้อยละ ๓๐ ของประชากรในช่วงเดือนมกราคม ๒๕๖๕
 - ๓.๕ ควรให้ภาคประชาชน เอกชน อุตสาหกรรม และกลุ่มนักธุรกิจ เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในแต่ละ
พื้นที่ โดยรัฐบาลสนับสนุนทางการเงิน วัคซีน ยา และสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและบอทดหนุน
๔. ควรให้ความสำคัญกับการแพทย์ปฐมภูมิ เนื่องจากในแต่ละชุมชนจะมีเครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์
ในชุมชนซึ่งเป็นการกระจายโอกาสในการเข้าถึงระบบสาธารณสุขของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว จึงควร
นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนทำให้ชุมชนปลอดภัยโควิด-๑๙

การใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙

ในเรือนจำกลาง จังหวัดเชียงใหม่*

ในช่วงการระบาดของโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ ที่เริ่มขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๔ จนกระทั่งสงบลงเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ มีข่าวการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ติดเชื้อโควิด ที่มีอาการไม่รุนแรงอย่างได้ผลดี

คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ซึ่งมีส่วนประสานงานและสนับสนุนการควบคุมโรคครั้งนี้ เห็นว่าเป็นบทเรียนที่น่าสนใจและมีคุณค่ามาก จึงได้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลและศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สกัดออกมาเป็นบทเรียนรู้อย่างย่อ เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาวิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป

การระบาดของโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่

เรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่มีผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น ๖,๙๕๐ คน เกิดการระบาดของโควิด-๑๙ เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๕๖๔ (๘ เมษายน ๒๕๖๔) โดยติดมาจากผู้ต้องขังใหม่ และแพร่กระจายมากขึ้นตามลำดับ แม้ว่าเรือนจำได้จัดระบบรับมืออย่างเต็มที่แล้วก็ตาม มีการแยกแดนกักตัวผู้ติดเชื้อที่มีอาการแตกต่างกันออกจากผู้ต้องขังทั่วไปตามหลัก Bubble and seal เพื่อลดความรุนแรงของผู้ป่วย ป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการเสียชีวิต ป้องกันการแพร่ระบาดวงกว้างและควบคุมการระบาดให้สงบ

จนถึงสิ้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ มีผู้ต้องขังติดเชื้อรวม ๓,๙๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕ เสียชีวิต ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ ของผู้ติดเชื้อทั้งหมด

ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ ในขณะที่ยอดผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้สั่งการให้กองทัพบก โดยกองทัพบกภาคที่ ๓ ส่งหน่วยเฉพาะกิจเข้าไปช่วยควบคุมการระบาดของโควิดในเรือนจำกลางเชียงใหม่

กองทัพบกภาคที่ ๓ ได้ส่งรองเจ้ากรมแพทย์ทหารบก รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พล.ต.วุฒิชัย อิศระ) นำทีมจำนวน ๑๘ นาย ไปร่วมปฏิบัติการที่เรือนจำกลางเชียงใหม่ ในช่วงระหว่างวันที่ ๓-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ จนสถานการณ์การระบาดสงบลง

ทีมงานจากกองทัพบกได้ร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำหน้าที่เป็นโซ่ข้อกลางระหว่างกลไกสาธารณสุขระดับปฏิบัติกับกลไกระดับสูงและเชื่อมประสานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปรับกลยุทธ์การรับมือกับการระบาดจากการตั้งรับเป็นเชิงรุก เน้นแยกผู้ต้องขังที่ติดเชื้อออกจาก

* ถอดบทเรียนโดยคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) กันยายน ๒๕๖๔

ผู้ต้องซังทั่วไป แยกผู้ติดเชื้อที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและที่มีอาการหนักออกจากผู้ติดเชื้อที่มีอาการน้อยมีการตั้ง Mini ICU ขึ้นมาดูแลผู้ป่วยอาการรุนแรงที่เกินขีดความสามารถในการรักษาที่ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลภายนอก

สำหรับผู้ติดเชื้อที่เป็นกลุ่มเปราะบางและผู้ติดเชื้อที่มีอาการปอดบวมร่วมด้วย ก็ให้มีการรักษาด้วย ยาฟาวิพิราเวียร์ต่อเนื่อง ๕ วัน

ผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการหรืออาการน้อย (สีเขียว) ก็ให้ฟ้าทะลายโจรต่อเนื่อง ๕ วัน ทุกคน (ฟ้าทะลายโจรจากกรมควบคุมโรค เพื่อให้ได้สาร Andrographolide ๑๘๐ มิลลิกรัมต่อวัน) พบว่าผู้ติดเชื้อที่มีอาการน้อยหายป่วยได้ดี มีที่เปลี่ยนแปลงมีอาการมากขึ้นเป็นส่วนน้อย

เนื่องจากในช่วงปฏิบัติการข้างต้นเหมือนกับอยู่ในสภาวะสงครามที่ต้องหาทางเอาชนะข้าศึกให้ได้ ด้วยอาวุธยุทธภัณฑ์เท่าที่มีและพอหาได้ การจ่ายยาฟ้าทะลายโจรให้ผู้ต้องซังที่ติดเชื้อแล้วไม่มีอาการหรือมีอาการน้อย คาดว่ายาฟ้าทะลายโจรพอช่วยให้ผู้ป่วยไม่พัฒนาอาการมากขึ้น แต่ไม่สามารถออกแบบทำการศึกษาวิจัยทางวิชาการได้ในขณะนั้น

รศ.ดร.ภก สุพัฒน์ จิระนุสรณ์กุล คณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ข้อมูลว่า ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับฟ้าทะลายโจร “จากการทดลองพบว่า สารสกัดจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ในช่วงต้น แต่ไม่มีฤทธิ์ในการป้องกันเซลล์จากการติดเชื้อ”

จนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยของคลินิกการใช้ยาฟ้าทะลายโจรในการรักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ยังไม่เป็นที่ยืนยัน แต่เชื่อว่ามีแนวโน้มใช้รักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ในการติดเชื้อระยะต้นได้ ซึ่งยังต้องอาศัยการวิจัยที่มีขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยาฟ้าทะลายโจรได้ถูกกำหนดให้เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรแล้ว โดยจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร ๒) ยาจากผงฟ้าทะลายโจร

ขยายผลถึงแมริม เชียงใหม่

ช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๔ มีการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ในพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มต้นที่ศูนย์เด็กเล็กบ้านกองแหะ และกระจายสู่ชุมชน มีผู้ติดเชื้อรวมทั้งสิ้น ๑๓๗ คน ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยเชื้อลงปอด ๒ ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต

ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปดำเนินการมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว จัดระบบป้องกัน ค้นหาเชิงรุก แยกกัก และการดูแลรักษาเป็นอย่างดี เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีประสบการณ์อันเป็นบทเรียนมาก่อนแล้ว

ในการควบคุมโรคครั้งนี้ มีการจ่ายยาฟ้าทะลายโจรให้กับผู้ป่วยอาการไม่หนักตามคำสั่งแพทย์ และนายอำเภอแมริม (นายภักดิ์ ขันธหิรัญ) ได้ให้แจกยาฟ้าทะลายโจรชนิดผงหยาบให้กับครอบครัวผู้ติดเชื้อและผู้มีความเสี่ยงน้อยด้วย

หลังจากการควบคุมโรคเป็นที่เรียบร้อย นายอำเภอแมริมได้จัดทำโครงการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ปลูกฟ้าทะลายโจรทุกหลังคาเรือน โดยมุ่งเป้าหมายให้ประชาชนมีฟ้าทะลายโจรเป็นยาสมุนไพรประจำบ้านต่อไปด้วย

ฟ้าทะลายโจร ดันสมุนไพรไทยเป็นกระแสสูง

จากกรณีที่มีการใช้ยาฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-๑๙ ที่ไม่มีอาการหรือมีอาการน้อย และคาดว่าทำให้ผู้ป่วยลดการพัฒนาไปเป็นผู้ป่วยที่มีอาการหนักได้ จึงมีการใช้กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นไปตามที่ทางราชการสนับสนุนให้ใช้ กลายเป็นกระแสนิยมสมุนไพรไทยที่สูงมาก อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ

๑. กรณีศึกษาการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นบทเรียนเล็ก ๆ ชัดหนึ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยทางวิชาการต่อยอดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

๒. ในยามที่สถานการณ์โควิด-๑๙ ระบาดอย่างกว้างขวางทั่วโลก และประเทศไทยก็เผชิญการระบาดที่ถือว่ายังหนักหน่วงไปอีกเป็นเวลานาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ยาฟ้าทะลายโจรซึ่งเป็นสมุนไพรไทยชนิดหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่ทางราชการและฝ่ายสาธารณสุขจำเป็นต้องสื่อสารให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและใช้อย่างเหมาะสม อีกทั้งไม่หวังผลเกินความเป็นจริง เพราะในอีกด้านหนึ่งหากใช้ไม่ถูกต้องก็เกิดผลเสียและเป็นอันตรายได้ด้วย

๓. สมุนไพรไทยที่มีคุณประโยชน์สูงยังมีอีกมาก รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรถือโอกาสยกระดับคุณค่าสมุนไพรไทย ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างเป็นระบบและจริงจัง ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และวิชาการ เพื่อเข้ามาทำงานร่วมกัน ยกเลิก เปลี่ยนแปลง ลดทอนระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อ โดยรัฐบาลควรถือเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

๑. เอกสารถอดบทเรียนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา ๒๐๑๙ เรือนจำกลางเชียงใหม่ (เรือนจำกลางเชียงใหม่ กรมราชทัณฑ์, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒. บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๔, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔

๓. ไขปมถอนงานวิจัย “ฟ้าทะลายโจร” รักษาโควิดเหตุคำนวณเลขผิด, ไทยพีบีเอส ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

๔. บันทึกการประชุมคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๔ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

๕. ข้อมูลกรณีการระบาดบ้านกองแหะ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ สาธารณสุขอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

๖. นายอำเภอแมริม จับมือชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลุยนำร่องปลูก “ฟ้าทะลายโจร” แปลงใหญ่, เชียงใหม่นิวส์ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔